

MISSALE ABOENSE

eli Turun messukirja vuodelta 1488
on ensimmäinen Suomea
varten painettu kirja.

Missale Aboensen tilasi Turun piispa Konrad Bitz kirjanpainaja Bartholomeus Ghotanilta ja se painettiin Lyypekissä vuonna 1488. Teoksessa on 266 upeaa foliokokoista lehteä eli yli 500 sivua. Missale Aboense aloittaa suomalaisen painetun kirjallisuuden historian ja se on ai-

noa suomalaisen kirjallisuuden inkunaabeli eli kehtopainate, jolla tarkoitetaan ennen vuotta 1501 painettua kirjaa. Se on nimensä mukaisesti Turun messukirja, joka sisältää mm. latinankielisiä jumalanpalveluksessa käytettyjä messuja ja rukouksia.

Pergamenttimissaleita on jäljellä neljä kappaletta, joista kaksi on Suomessa. Kööpenhaminan kuninkaallisessa kirjastossa on alkuperäisenä säilynyt lähes täydellinen Halikon kirkon missale ja Tukholman kuninkaallisessa kirjastossa on yksi koottu kappale. Jyväskylän yliopiston kirjaston Missale Aboense on koottu voutien tilikirjojen kansitäytteistä. Toinen Suomessa oleva pergamenttipainos on Helsingin yliopiston kirjastossa. Teos on kuvitettu käsin. Siinä on mm. kauniita käsinväritettyjä initiaaleja eli alkukirjaimia; siksi jokainen Missale on ainutlaatuinen yksilö.

Jyväskylän yliopiston kirjaston Missale Aboensesa on runsaasti pappien käsin kirjoittamia lisäyksiä. Kulttuurintutkimuksen kannalta olisi tärkeätä, että teoksesta saataisiin täydellinen digitoitu laitos, jossa alkuperäinen painojälki ja eri aikoina käsin kirjoitetut lisäykset tulisivat niin vanhojen kirjojen ystävien kuin tutkijoidenkin ulottuville.

Missale Aboensesta on otettu kaksi näköispainosta, vuosina 1971 ja 1988.

Missale Aboensen verkkoversiossa on lähes 30 valokuvaa Missalen sivuista. Nämä kuvat osaltaan valottavat tämän suurenmoisen painotuotteen yli viidensadan vuoden ajalle ulottuvaa kirjavaa matkaa kirjapainosta tilikirjojen, tulipalojen ja muiden vaiheiden kautta uudelleen kootuksi kirja-aarteeksi.

transire consortiū. **D**ñm
Feria·ij·Officiū.
Sicut oculi seruatorū in
manibz dñorū suorū.
Ita oculi nrī ad dñm deū nostrū
donec misereat̄ nrī. miserere nob̄
dñe miserere nob̄. **ps̄.** Ad
te leuaui oculos meos: qui habi
tas in celis. **Gloria. Oratio.**
Aduerte nos deus
salutaris noster: et
ut nob̄ ieiuniū quadrage
simale pficiat: mētes nrās
celestibz instrue disciplinīs

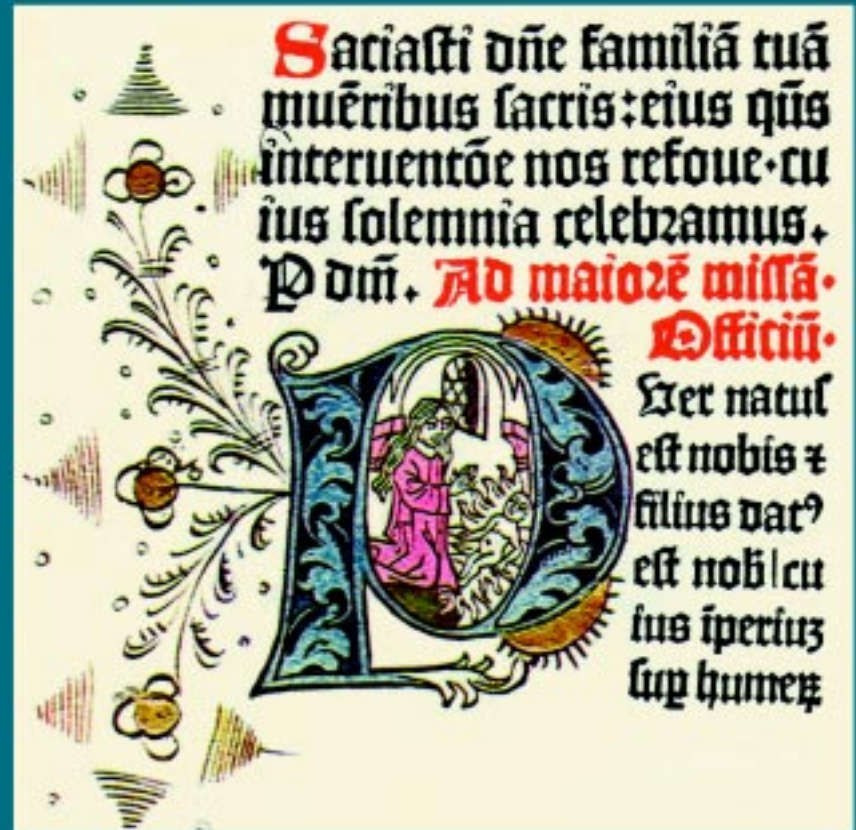
Missale
Aboense
verkossa
Jyväskylän
yliopiston
kirjaston
sivuilla:

<http://www.jyu.fi/library/missale/index.htm>

Lisätietoja:
Minna Laukkanen
Julkaisuyksikkö
Jyväskylän yliopiston kirjasto
Seminaarinkatu 5,
PL 35
40351 Jyväskylä
P. 014 260 3388
GSM: 050 591 9530
minna.laukkanen@library.jyu.fi

MISSALE ABOENSE 1488

ENSIMMÄINEN
SUOMEA VARTEN PAINETTU KIRJA